

Hukukun Nabzı (Doç. Dr. Adem Sözüer)

HPD Paneli: Uluslararası deneyimlerin ışığında
"Kişi Hak ve Özgürlükleri"

006-011

Hukukun Nabzı (Doç. Dr. Ahmet Ulvi Türkbağ)

Hun İmparatorluğu'ndan AB'ye (!)
Hukuk tarihimizin kırılma noktaları

012-020

Sınır Ötesi

Dünya'da ve Türkiye'de Ceza Kanunu reformları

021-035

■ Prof. Dr. h.c. mult. Claus Roxin ■ Prof. Dr. Piotr Hofmanski ■ Doç. Dr. Tatiana Lesniewski-Kostareva
■ Prof. Dr. Maria José Pifarré ■ Prof. Dr. Emil W. Plywaczewski

Röportajlar

Sınır Ötesi

■ Dr. Stephanos Emm. Kareklas: "Yunanistan Ceza Hukuku'ndaki gelişmeler"
■ Yard. Doç. Dr. Ferman Demirkol: "Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki anayasal gelişmeler"

036-042

Hayata ve Hukuka Dair

■ Yard. Doç. Dr. Esra Atalay: Sanat özgürlüğünün kapsamı
■ Prof. Dr. Yakın Ertürk: "TCK'da kadın haklarında ileri adımlar"
■ Doç. Dr. Hasan Nuri Yaşar: İdari yargı ve yargıcı: Hangi gelecek?

Röportaj

043-053

Esas Hakkında

"İnsan özgürlüğe mahkûmdur"

■ Prof. Dr. Niyazi Öktem ■ Prof. Dr. Mustafa Erdoğan ■ Prof. Dr. Edibe Sözen ■ Doç. Dr. Adem Sözüer

Yuvarlak Masa

054-085

Analiz

TCK Tasarısı değerlendirmeleri

■ Köksal Toptan ■ Prof. Dr. Gaye Erbatır ■ Av. Şenal Sarıhan ■ Av. Hülya Gülbahar
■ Salim Uslu ■ Av. Necdet Okcan ■ Bülent Pirlar

086-095

Kıyas (Doç. Dr. M. Hakan Hakeri)

Adam öldürme suçu

096-101

Academia

■ Doç. Dr. İzzet Özgenç: Ana hatlarıyla TCK Tasarısı ■ Doç. Dr. Ahmet Gökçen: Düşünce özgürlüğü ■ Doç. Dr. Veli Özer Özbek: Mağduru koruma ve mağduriyetin giderilmesi
■ Doç. Dr. Mahmut Koca: Yağma suçları ■ Doç. Dr. Bengi Semerci: Kanun çocukları korur mu?
■ Yard. Doç. Dr. M. Ruhan Erdem: Karşılıksız yararlanma suçları ■ Yard. Doç. Dr. A. İhsan Erdağ: İsnadın ispatı ■ Yard. Doç. Dr. Yılmaz Yazıcıoğlu: Bilişim suçları ■ Yard. Doç. Dr. İlhan Üzülmöz: İşkence suçu
■ Yard. Doç. Dr. Öykü Didem Aydın: Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ■ Yard. Doç. Dr. Bernin Akbulut: Zincirleme suç ve fikri içtima ■ Dr. M. Onursal Cin: İnsan üzerinde yapılan deneylere TCK Tasarısı yaklaşımı
■ Dr. Recep Gülşen: TCK Tasarısı'nda ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerden "cebir, şiddet, korkutma, tehdit" ■ Arş. Gör. Murat Aksan: Yeni TCK'da yaptırım sistemi ■ Arş. Gör. Hasan Sınar: İnsan ticareti suçu
■ Arş. Gör. R. Banş Erman: TCK Tasarısı'nda çevre suçları ■ Arş. Gör. Selman Dursun: Malvarlığına karşı suçlar ■ Arş. Gör. Selahaddin Murat Şeşen: Ticari sır, bankacılık sırrı ve müşteri sırrı
■ Arş. Gör. Neslihan Coşkun: Karapara aklama ■ Av. Murat Balcı: İhaleye ve edimin ifasına fesat karıştırma

102-210

HUKUKİ PERSPEKTİFLER DERGİSİ

HPD Danışma Kurulu

- Prof. Dr. Atilla Özer
Prof. Dr. Aysel Çelikel
Prof. Dr. Cemal Şanlı
Prof. Dr. Cevdet Yavuz
Prof. Dr. Dulce Santana Vega
Prof. Dr. Edibe Sözen
Prof. Dr. Ejder Yılmaz
Prof. Dr. Emil W. Plywaczewski
Prof. Dr. Fahrettin Aral
Prof. Dr. Fatih Yavuz
Prof. Dr. Gökhan Antalya
Prof. Dr. G. Sermet Akman
Prof. Dr. Halil Cin
Prof. Dr. Haluk Burcuoğlu
Prof. Dr. Hasan Erman
Prof. Dr. Hasan Tunç
Prof. Dr. Hüseyin Ülgen
Prof. Dr. İhsan Erdoğan
Prof. Dr. İl Han Özyay
Prof. Dr. Kudret Güven
Prof. Dr. Kürşad Ünal
Prof. Dr. Luigi Foffani
Prof. Dr. Manfred Maiwald
Prof. Dr. María José Pifarré
Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk
Prof. Dr. Mehmet Ünal
Prof. Dr. Nizayi Öktem
Prof. Dr. Ömer Teoman
Prof. Dr. Piotr Hofmanski
Prof. Dr. Rıza Ayhan
Prof. Dr. Rona Serozan
Prof. Dr. S. Gül Akyılmaz
Prof. Dr. Sergio Seminara
Prof. Dr. Süha Tanrıver
Prof. Dr. Şener Akyol
Prof. Dr. Walter Gropp
Prof. Dr. Wlodzimierz Wrobel
Prof. Dr. Yadigar İzmirlı
Prof. Dr. Yakın Ertürk
Prof. Dr. Zafer Üskül
Prof. Dr. Zehreddin Aslan
Doç. Dr. Abuzer Kendigelen
Doç. Dr. Ahmet Gökçen
Doç. Dr. Ahmet Ulvi Türkbağ
Doç. Dr. Aslan Kaya
Doç. Dr. Aydın Gülan
Doç. Dr. Ayşe Havutçu
Doç. Dr. Ayşe Nuhuğlu
Doç. Dr. Bahtiyar Akyılmaz
Doç. Dr. Bengi Semerci
Doç. Dr. H. Nuri Yaşar
Doç. Dr. B. İlkay Engin
Doç. Dr. Cumhuri Şahin
Doç. Dr. E. Ethem Atay
Doç. Dr. Faruk Turhan
Doç. Dr. Fatih Uşan
Doç. Dr. İlhan Helvacı
Doç. Dr. İlyas Doğan
Doç. Dr. İsmail Kırcı
Doç. Dr. İzzet Özgenç
Doç. Dr. Mahmut Koca
Doç. Dr. Mehmet Helvacı
Doç. Dr. Muhammet Özekes
Doç. Dr. Mustafa Avcı
Doç. Dr. Mustafa Yıldız
Doç. Dr. Nurşen Canıklıoğlu
Doç. Dr. Ömer Ekmekçi
Doç. Dr. Ramazan Yıldırım
Doç. Dr. Sami Selçuk
Doç. Dr. Serap Helvacı
Doç. Dr. Şahin Akıncı
Doç. Dr. Şükrü Yıldız
Doç. Dr. Tufan Öğüz
Doç. Dr. Vahit Bıçak
Doç. Dr. Vahit Doğan
Doç. Dr. Veli Özer Özbek
Doç. Dr. Veysel Başpınar
Doç. Dr. Yusuf Karakoç
Doç. Dr. Yücel Sayman
Doç. Dr. Zehra Şeker Öğüz
Yard. Doç. Dr. Abdülkadir Akıl
Yard. Doç. Dr. A. Caner Yenidünya
Yard. Doç. Dr. Ayhan Doner
Yard. Doç. Dr. Berrin Akbulut
Yard. Doç. Dr. Burhan Caner Hacıoğlu
Yard. Doç. Dr. Cem Baygın
Yard. Doç. Dr. Cemil Kaya
Yard. Doç. Dr. Ekrem Kurt
Yard. Doç. Dr. Faruk Bilir
Yard. Doç. Dr. İbrahim Dülger
Yard. Doç. Dr. İbrahim Ongün
Yard. Doç. Dr. İlhan Üzülmöz
Yard. Doç. Dr. M. Ruhan Erdem
Yard. Doç. Dr. Muharrem Özen
Yard. Doç. Dr. Murat Doğan
Yard. Doç. Dr. Murat Yusuf Akın
Yard. Doç. Dr. Oğuz Sancakdar
Yard. Doç. Dr. Öykü Didem Aydın
Yard. Doç. Dr. Ramazan Çağlayan
Yard. Doç. Dr. Recep Gülşen
Yard. Doç. Dr. Şafak Narbay
Yard. Doç. Dr. Talat Canpolat
Yard. Doç. Dr. Tamer Pekdinçer
Yard. Doç. Dr. Vural Seven
Yard. Doç. Dr. Yusuf Büyükkay
Yard. Doç. Dr. Zafer Zeytin
Dr. Stephanos Emm. Kareklas

Yayımlayan
Mehmet Kenan Tekdağ

Editör
Doç. Dr. Adem Sözüer

Bu Sayıya Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Hakan Pekcanitez, Doç. Dr. Ahmet Ulvi Türkbağ,
Doç. Dr. Hasan Nuri Yaşar, Doç. Dr. M. Hakan Hakeri,
Doç. Dr. İzzet Özgöç, Doç. Dr. Ahmet Gökce, Doç. Dr.
Veli Ö. Özbek, Doç. Dr. Mahmut Koca, Doç. Dr. Bengi
Semerci, Yard. Doç. Dr. Ferman Demirkol, Yard. Doç. Dr.
Esra Atalay, Yard. Doç. Dr. M. Ruhan Erdem, Yard. Doç.
Dr. Yılmaz Yazıcıoğlu, Yard. Doç. Dr. Ali İhsan Erdağ, Yard.
Doç. Dr. Ö. Didem Aydın, Yard. Doç. Dr. İlhan Üzümez,
Yard. Doç. Dr. Berrin Akbulut, Dr. Stephanos Emm.
Kareklas, Dr. M. Onursal Çin, Dr. Recep Gülsen, Arş. Gör.
Murat Aksan, Arş. Gör. Hasan Sinar, Arş. Gör. R. Barış
Erman, Arş. Gör. Selman Dursun, Arş. Gör. Neslihan
Coşkun, Arş. Gör. Selahaddin M. Şeşen, Av. Murat Balcı,
Orhan Gemicioğlu, Osman İsfen, Battal Yörük, Rahmi
Göktaş, Şebnem Aksoy Açıkalm

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazışmaları Müdürü

Baran Baycan

Adres: Kasap Sok. Hilmi Hak Han, No: 22
Esenyol, İSTANBUL
Tel: (0212) 288 79 70 - 71

Reklam Satış Pazarlama

Genel Müdür Rana Karlıdağ

Genel Müdür Yardımcısı: Erhan Özdemir

Pazarlama ve Araştırma Direktörü: Yonca Ertürk

Reklam Grup Koordinatörü: Sinem Ertekin

Reklam Satış Direktörü: Ebru Alişan

Müşteri Temsilcisi: Hande İnaler

Rezervasyon Tel: (0212) 354 33 61-63-65

Faks: (0212) 354 33 75

Dağıtım

Merkez Dağıtım Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Baskı ve Cilt

Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.
Tel: (0216) 585 91 05

Yapım ve Yönetim

KESİŞİM YAYINCILIK VE İLETİŞİM HİZMETLERİ LTD. ŞTİ.

Tel: (0212) 288 79 70

Fax: (0212) 288 62 36

Yayın Koordinatörü

Ülkü Karaosmanoğlu

Editöryal Grup

Elif N. Kutlu, Sema Uludağ, Beril Sönmez

Redaktör

Ercan Yaşa

Görsel Yönetmen

Umut Açıkalm

Tasarım Uygulama

İbrahim Timur

Fotoğraflar

Murat Yılmaz, Özgür Ölçer

Kapak Çalışması ve İllüstrasyonlar

Ayşegül Özmen, Burak Talay

Dergiyi gönderilen makaleler yayımlansın veya

yayımlanmasın tale edilmez. Yazı ve fotoğrafların tüm

hakları HPD'ye aittir; izinsiz kullanılamaz. HPD, hakemli bir dergidir.

"Hukuki Perspektifler Dergisi, hukuk kültürünün gelişimine ve insan odaklı 'hukukun üstünlüğü' yaklaşımının ülkenin bugününde ve geleceğinde söz sahibi olmasına katkı sağlamayı amaçlıyor."

GEREKÇE

Temel yasalarımız değişti

Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden tercüme edilerek alınan temel kanunlarımız yaklaşık seksen yıldır uygulanmakta. Bu kanunların bazı maddelerinde zaman zaman değişiklikler yapıldıysa da, tamamen ele alınıp yeniden düzenlenemedi.

Bu kanunlarımızın birçok maddesi artık çağdaş hukuk düzenine uygun değil veya teknolojik ve sosyolojik gelişmelere cevap veremeyecek durumda. Nitekim, yazı yazmasını bilmeyen kişilerle ilgili mühür ve parmak izinin nasıl kullanılacağını

düzenleyen kanunlarımız, elektronik imza ile ilgili hükümler içermemektedir. Halbuki elektronik ticaret her geçen gün uluslararası ticarete payını artırıyor.

Bunların yanında ülkemizde yargının gecikmesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda ifade edildiği gibi "maruf ve meşhur bir vakıa", yani ispatına gerek olmayan bir olay. Yargının makul sürede sonuçlanması, İnsan Hakları Sözleşmesi ile üstlendiğimiz bir yükümlülük. Anayasamıza göre de devlet yargının makul süre içinde gerçekleşmesini sağlamak zorunda. Yargının geç işleminin sebeplerinden birisi de kanunların günümüz ihtiyaçlarına uygun olmaması.

Seksen yıl öncesinde tercüme edilerek o gün konuşulan Türkçe ile kaleme alınan temel kanunlarımızın dili de çok eskidi. Bu nedenle genç hukukçular tarafından bile anlaşılması zor hale geldi.

Bütün bu gerekçeler temel kanunların gözden geçirilerek tekrar hazırlanmasını gerekli kılıyor. Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulan komisyonlar temel kanunları gözden geçirerek ve mukayeseli hukuktaki gelişmeleri göz önünde tutarak yeniden düzenlemeye çalışıyor. Bu konuda ilk olarak önceki Medeni Kanun tüm olarak gözden geçirilerek yeni Medeni Kanun kabul edildi. Diğer temel kanunlarla ilgili çalışmalar devam ediyor, hatta bir kısmı tamamlanmış durumda. Örneğin Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve İnfaz Kanunu ile ilgili çalışmalar tamamlanmak üzere. Bunun yanında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Noterlik Kanunu ile ilgili çalışmalar devam ediyor.

Toplumun çok önemli bir bölümünü ilgilendiren ve özellikle insan hakları ve temel özgürlükler açısından son derece önemli olan Ceza Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülerek kabul edildi. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen bu kanunla ilgili tartışmalara ışık tutabilmek için bu özel sayıyı Ceza Kanunu'na ayırdık.

Dileriz, Medeni Kanun'la başlayan temel yasalarla ilgili bu çalışmalar, ülkemizdeki demokratikleşme, hukuk devleti olma ve hukukun egemenliğinin sağlanması yolundaki çabalarda önemli temel taşları oluştururlar.

Prof. Dr. Hakan Pekcanitez

Malvarlığına karşı suçlar

Malvarlığına karşı suçlara ilişkin suç politikası olarak, temel suç tiplerinin önemli ölçüde korunduğu, ancak gerek ifade gerekse yeni işleniş biçimleri bakımından bunların yenilendiği ve böylece modern ceza hukuku düzeyine getirildiği tespiti yapılabilir.

Bu kapsamda, Türk Ceza Kanunu Tasarısı'nın Adalet Komisyonu'nda kabul edilen metninde, "kitap, kısım, bölüm" şeklindeki sistematik yaklaşım çerçevesinde, "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabın, "Kişilere Karşı Suçlar" isimli ikinci kısmının, "Malvarlığına Karşı Suçlar" şeklindeki onuncu bölümünde yer alan suçlar ele alınacaktır.

Bu suçlara ilişkin olarak yapılacak açıklamalar, yürürlükteki Türk Ceza Kanunu'nun, "kitap, bap, fasıl" biçimindeki sistematığı bağlamında, "Cürümler" başlıklı ikinci kitabının "Mal Aleyhinde Cürümler" başlıklı onuncu babındaki suçlarla karşılaştırılmalıdır. Tasarıda, bu nitelikteki suçlarla ilgili olarak yapılan eklemeler ve çıkarmalar ve değişiklikler, ortaya konmaya çalışılacaktır.

I. GENEL OLARAK

A. Öncelikle, malvarlığına karşı suçların Tasarı sistematığındeki yerine tekrar dikkat çekmek gerekir. Özel hükümler kitabı, "İnsanlığa Karşı Suçlar" başlıklı birinci kısım ile başlamakta, bunun hemen ardından, inceleme konumunu oluşturan malvarlığına karşı suçların da yer aldığı "Kişilere Karşı Suçlar" kısmı gelmektedir. Bu kısımda, 1) Hayata karşı suçlar, 2) Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, 3) İşkence ve eziyet, 4) Koruma, gözetim, yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali, 5) Çocuk düşürme, düşürme veya kısırlaştırma, 6) Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, 7) Hürriyete karşı suçlar, 8) Şerefe karşı suçlar 9) Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar ve son olarak 9) Malvarlığına karşı suçlar yer almaktadır.

Bu noktada TCK ile bir karşılaştırma yapıldığında, bir defa, Tasarıda malvarlığına karşı suçlar, özel hükümler kitabının başlarında, insanlığa karşı suçlardan hemen sonra gelen kişilere karşı suçlar kısmında düzenlenmiştir. Oysa TCK'da, 1) Devletin şah-

siyetine karşı cürümler, 2) Hürriyet aleyhinde işlenen cürümler, 3) Devlet idaresi aleyhinde işlenen cürümler, 4) Adliye aleyhinde işlenen cürümler, 5) Ammenin nizamı aleyhinde işlenen cürümler, 6) Ammenin itimadı aleyhinde cürümler, 7) Ammenin selameti aleyhinde cürümler, 8) Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde cürümler, 9) Şahıslara karşı cürümler ve nihayet 10) Mal aleyhinde cürümler biçiminde, 11) Bilişim alanında suçlar bir tarafa bırakılırsa, cürümler başlıklı ikinci kitabın sonunda öngörülmüştür. Aslında bu durum, mevcut tasarıda, bireye öncelik verilmesi ve bunun sonucu olarak bireye karşı suçların topluma ve devlete karşı suçların önünde düzenlenmesi şeklindeki genel suç politikası yaklaşımının bir görünümüdür.

İkinci olarak, TCK'da bu suçlar, cürümler başlıklı ikinci kitapta, ayrı bir "bap" olarak öngörülmüşken, tasarıda, "Kişilere karşı suçlar" kısmında bir bölüm olarak düzenlenmektedir. Tasarıdaki, "kısım" teriminin "bap"a, "bölüm" deyiminin "fasıl"a karşılık oluşturduğu düşünülürse, söz konusu suçların, TCK sistematığına göre, ayrı bir bap olarak değil, bap içinde bir fasıl olarak hüküm altına alındıkları belirtilebilir. Böylece, bu suçlar tasarıda, insanlığa karşı suçlar, kişilere karşı suçlar gibi ayrı bir "kısım"da düzenlenmemiş, kişilere karşı suçlar üst başlığı içerisinde ele alınmıştır.

Üçüncü olarak ise, sözü edilen suç grubunun isminin, "Mal aleyhinde cürümler" yerine, "Malvarlığına karşı suçlar" şeklinde değişmiş olduğuna dikkat çekmek gerekir. Tasarıda cürüm-kabahat ayırımının kaldırılmış olması, karşısında, cürüm yerine suç denilmiş olması doğaldır. "Mal aleyhinde" deyimini yerine "Malvarlığına karşı" ifadesi ise kanımızca doktrinindeki yeni terminolojiyle uyum içerisinde.

B. Tasarıda malvarlığına karşı suçlar, 141 ila 169. maddeler arasında düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu haliyle konuya ilişkin olarak, toplam 29 madde sevk edilmiştir. Bu maddelerde, 1) Hir-

“İlgili madde sayısı ve suç sayısı arasında çok büyük bir farkın bulunmadığı tasarıda, TCK’daki bazı suç tipleri düzenlenmezken, buna karşılık yeni bazı suçların bu bölümde hüküm altına alındığı ifade edilmelidir.”

sızlık (m. 141-147), 2) Yağma (m. 148-150), 3) Mala zarar verme (m. 151-152), 4) İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme (m. 153), 5) Hakkı olmayan yere tecavüz (m. 154), 6) Güveni kötüye kullanma (m. 155), 7) Bedelsiz senedi kullanma (m. 156), 8) Dolandırıcılık (m. 157-159), 9) Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf (m. 160), 10) Hileli iflas (m. 161), 11) Taksirli iflas (m. 162), 12) Karşılıksız yararlanma (m. 163), 13) Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi (m. 164), 14) Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi (m. 165), 15) Bilgi vermeme (m. 166) şeklinde toplam 15 adet suç öngörülmüştür. 167, 168 ve 169. maddelerde, bu suçlara ilişkin, cezasızlık sebebi veya cezada indirim sebebi, etkin pişmanlık ve tüzel kişilere uygulanacak yaptırımlar düzenlenmektedir.

TCK’da ise, mal aleyhinde cürümlere ilişkin olarak toplam 36 madde bulunmaktadır. Bu maddelerde 18 adet suç tipi yer almaktadır: 1) Hırsızlık (m. 491-494), 2) Yağma (m. 495-497), 3) Korkutarak faydalanma (m. 498), 4) Adam öldürme (m. 499-500, 501 ve 502 ortak hüküm), 5) Dolandırıcılık (m. 503-505), 6) Hileli iflas (m. 506), 7) Basit iflas (m. 507), 8) Emniyeti suiistimal (m. 508), 9) Açığa imzanın ve bedelsiz kalmış senedin kötüye kullanılması (m. 509, 510 ortak hüküm), 10) Kaybolmuş şeyi mal edinme (m. 511), 11) Eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklamak (m. 512), 12) Hakkı olmayan yere tecavüz (m. 513-514), 13) Cebirle taşınmaz maldan faydalanmaya mani olmak (m. 515), 14) Nası

ızrar (m. 516-517), 15) Başkasının arazisine hayvan sokma (m. 518-519), 16) Çevrili araziye girmek (m. 520), 17) Hayvan öldürme veya zarara uğratma (m. 521), 18) Karşılıksız yararlanma (m. 521a-521b). 522, 523, 524. maddeler ise, ortak bir şekilde, cezayı artıran veya azaltan haller, geri verme- tazmin, cezanın azaltılması, akrabalık-kovuşturma hususlarını hüküm altına almaktadır.

Buna göre, konuyla ilgili madde sayısı ve suç sayısı arasında çok büyük bir farkın bulunmadığı, tasarıda, TCK’daki bazı suç tipleri düzenlenmezken, buna karşılık yeni bazı suçların bu bölümde hüküm altına alındığı ifade edilmelidir. Tasarının bu bölümünde, TCK’da ilgili bapta ayrı bir suç tipi olarak yer alan, 1) Korkutarak faydalanma (Adalet Alt Komisyonu’nda metinden çıkarılmıştır), 2) Adam öldürme (hükümet tasarısında da yer almamakta, yağmanın nitelikli hali olarak mütalaa edilmektedir), 3) Başkasının arazisine hayvan sokma (hükümet tasarısında da yer almamaktadır), 4) Çevrili araziye girme (hükümet tasarısında yer almamaktadır) gibi suçlara yer verilmemiştir. Ancak, 1) Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi, 2) Bilgi vermeme şeklinde yeni suç tipleri öngörülmüştür. Buna karşılık, TCK’da ayrı bir suç tipi olarak varolan, “Hayvan öldürme veya zarara uğratma suçu”, mala zarar verme suçu bünyesine, “Cebirle taşınmaz maldan faydalanmaya mani olmak” hakkı olmayan yere tecavüz suçu kapsamına alınmış, bunun aksi bir durum olarak, TCK’da nası ızrar suçunun nitelikli bir hali olan “ibadethanelere ve mezarlıkla-

ra zarar verme”, Tasarıda bağımsız bir suç tipi olarak yaptırıma bağlanmıştır.

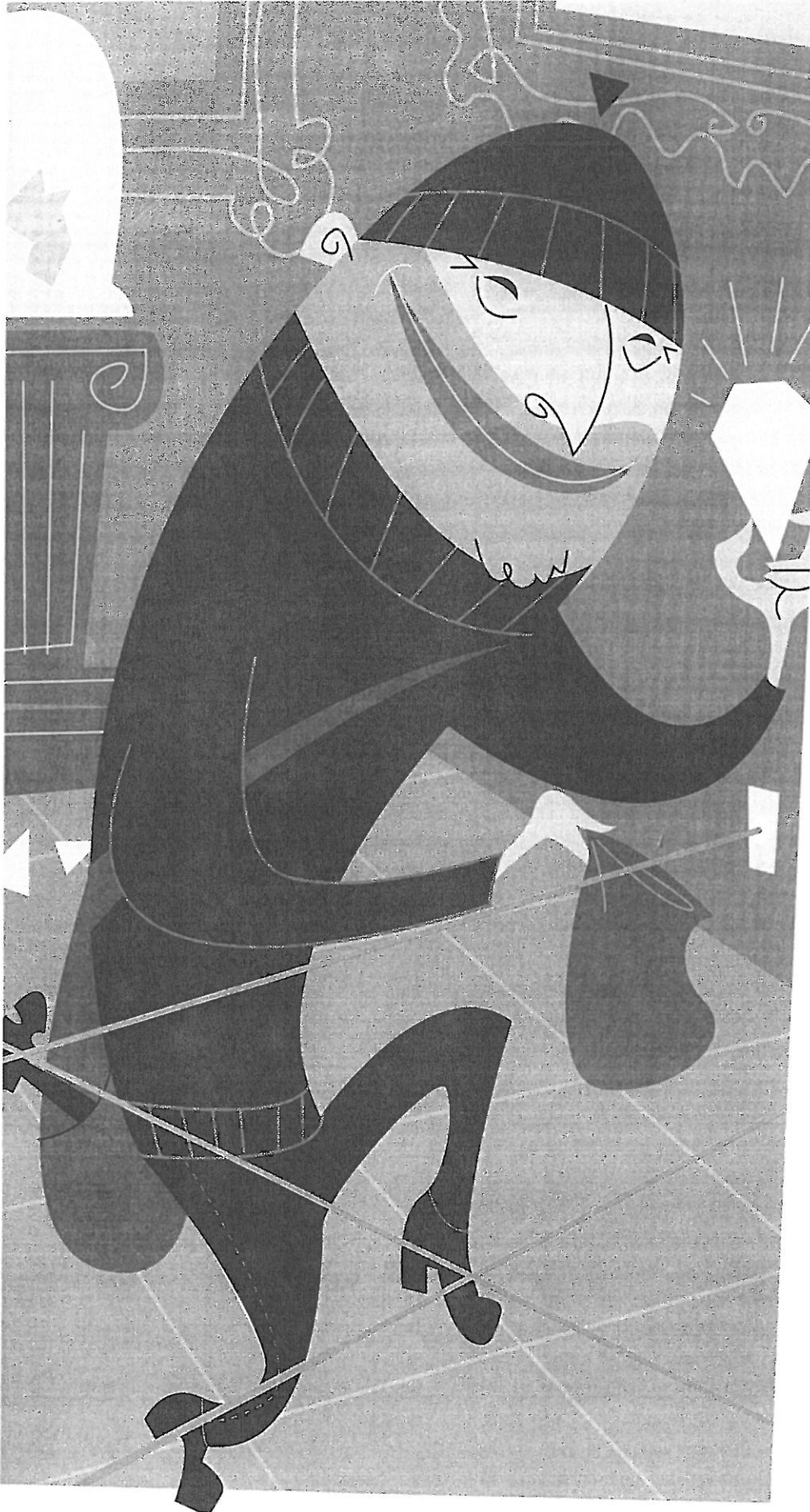
C. Çıkarılan ve eklenen suç tipleri ve yapılan değişiklikler göz önüne alındığında, malvarlığına karşı suçlara ilişkin suç politikası olarak, a) Temel suç tiplerinin önemli ölçüde korunduğu, ancak gerek ifade gerekse yeni işleniş biçimleri bakımından bunların yenilediği ve böylece modern ceza hukuku düzeyine getirildiği, b) Uygulama alanı çok az olan ve günümüz itibarıyla cezaya muhtaç olup olmadığı tartışılabilir olan bazı suçların Tasarı metnine alınmadığı veya ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmediği, c) Buna karşılık, işlenme sıklığı, yeni ihlal modelleri dikkate alınarak sınırlı da olsa yeni bazı suç tiplerine ve mevcut suçların yeni nitelikli unsurlarına yer verildiği tespiti yapılabilir.

II. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR

A) Hırsızlık: Hırsızlık suçu tasarıda, 141 ila 147. maddeler arasında, toplam 7 maddede (bu haliyle en fazla maddenin sevk edildiği suç niteliğini taşımaktadır) düzenlenmiştir. Suçun temel şekline ilişkin, bazı ifade farklılıkları dışında önemli bir değişiklik bulunmamaktadır. Suçun nitelikli şekilleri bakımından ise, TCK’da 491, 492, 493. maddelerde düzenlenmiş olan nitelikli unsurlar, toplu bir şekilde 142. maddede bentler halinde sıralanmıştır.

Bu bentlere baktığımızda, 1) TCK’daki bazı nitelikli unsurların bir bentte birleştirildiği (örneğin 142/1-a’da, TCK m. 491/1, 492/5’teki nitelikli unsurlar birleştirmiştir), 2) Bazılarının gerek madde metninde gerekse gerekçede daha ayrıntılı düzenlenerek açıklığa kavuşturulduğu (örneğin, TCK m. 492/7’de öngörülen yankesicilik, 142/2-b’de ve gerekçede açıklığa kavuşturulmuştur), 3) Bazı nitelikli biçimlerin ise çıkarıldığı (örneğin, TCK m. 492/8’de düzenlenen ve hırsızlığın ormanlarda kesilmiş odunlar, istif edilmiş kereste ve ağaçlar,

mahsuller ve tarlada bırakılmış ziraat aletleri hakkında işlenmesi), 4) Buna karşılık yeni bazı nitelikli unsurların eklenmiş bulunduğu (142/2-e, bilişim sisteminin kullanılması suretiyle hırsızlık görülmektedir.

Bu noktada vurgulanması gereken bir husus, bazı nitelikli unsurlarda değişiklik yapılırken, fail-mağdur dengesinin gözetildiği, daha açık bir anlatımla mağdurun suça yol açmasının® dikkate alınarak bir düzenleme yapıldığı, böylece kriminolojik ve viktimolojik yaklaşımların da tasarıya yansımış olduğudur. Örneğin, m. 142/1-b' de herkesin girebileceği bir yerde bırakılan eşyanın, muhafaza altına alınmış olması koşulu aranmış, Alt Komisyon'un gerekçesindeki ifadeyle, "kapıları kilitli olmayan veya camları kapatılmamış bir otomobildeki eşyanın çalınması halinde nitelikli hırsızlık kabul edilmemiştir".

142. maddenin son fıkrasında, eylemin, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesinin öngörülmesi de yeni sayılabilecek bir nitelikli unsurdur. Böylece, TCK'da hırsızlık suçunun "ikiden fazla kişiler tarafından birlikte" işlenmesi (m. 492/son, 493/son) nitelikli unsuru yerine, daha sıkı bir birlikteliğin arandığı örgüt kavramı ikame edilmiştir.

m. 143'te, TCK'da sadece nitelikli hırsızlık türlerinden, bina içinde hırsızlığa özgü olan suçun "gece" işlenmesi durumu, hırsızlık suçunun gerek temel gerekse nitelikli şekillerini kapsar şekilde düzenlenmiştir.

M. 144'te, daha az cezayı gerektiren haller düzenlenmektedir. Maddenin a bendinde yer alan husus, TCK m. 494/2'deki nitelikli unsurdur. Buna karşılık, b bendindeki durum, yeni eklenmiştir. Böylece, ihkaki hakkın bir görünümü olarak, kişinin alacağını tahsil amacıyla hırsızlık yapması, eylemin haksızlık değerlendirmesindeki azalma nedeniyle cezada indirim sebebi olarak öngörülmüş ve suç şikâyete bağlı kılınmıştır.

M. 145'te hırsızlığa konu olan malın de-

"Vurgulanması gereken bir husus, bazı nitelikli unsurlarda değişiklik yapılırken, fail-mağdur dengesinin gözetilerek bir düzenleme yapıldığı, böylece kriminolojik ve viktimolojik yaklaşımların da tasarıya yansımış olduğudur."

ğerin az olması, cezayı hafifletici bir neden ve hatta duruma göre cezasızlık sebebi olarak düzenlenmiştir. Bir defa, TCK'da 522. maddede tüm mala karşı suçlar için öngörülen indirim nedeni, burada hırsızlık bakımından özel olarak düzenlenmiş ve duruma göre ceza vermeme sonucunu da içererek kaleme alınmıştır. Kanımızca ceza vermekten vazgeçilebilmesinin öngörülmesi yerinde olmuştur. Zira doktrinde, örneğin maddi ve manevi bir değeri olmayan basit bir kâğıt parçasının, zilyedinin rızası olmaksızın, faydalanmak için alınması durumunda suçun, tipe uygun eylem, hukuka aykırılık ve kusurluluk şeklindeki yapısal unsurlarının tamam olduğu, ancak cezalandırılabilirlik için suçun belirli ağırlıkta olması, belirli bir niceliğe ulaşması gerektiği belirtilmekteydi⁹. Bu husus böylece kanuna girmiş olmaktadır.

m. 146'da, kullanma hırsızlığı yaptırma bağlanmaktadır. TCK'da sadece özel otolar bakımından düzenlenen kullanma hırsızlığı, maddedeki koşullarla, diğer malları da kapsar hale getirilmiştir. Kullanma hırsızlığı, doğal olarak, diğer hırsızlık türlerine nazaran daha az cezayı gerektirmekle birlikte, malın suç işlemek için kullanılmasında bu indirim nedeninin uygulanmayacağı hakkı olarak ifade edilmiştir.

m. 147'de, TCK m. 494/3'te öngörülen durum, ceza vermemeyi de içerecek biçimde tekrar düzenlenmiştir. Maddede her ne kadar "zaruret haline ulaşmayan" sıfatına yer verilmemişse de eğer bu derece ağır ve acil bir ihtiyaç için eylem gerçekleştirilmişse, hukuka aykırılık unsurunun, dolayısıyla suçun oluşmayacağı açıktır.

B) Yağma: Yağma suçu, 148-150. maddeler arasında düzenlenmiş bulunmaktadır. Suçun temel şeklinde (m. 148), önemli bir değişiklik olmamakla birlikte, yağmaya ilişkin saldırının cinsel dokunulmazlığa da yönelik olabileceğinin ifade edilmesine dikkat çekmekte yarar vardır. TCK'da ayrı bir maddede düzen-

lenen senedin yağması (m. 496), 148. maddenin 2. fıkrası olarak, daha ayrıntılı bir şekilde hükme bağlanmıştır. 148. maddenin 3. fıkrasında ise, TCK. m. 501'de yer alan cebir karinesine yer verilmiştir.

Nitelikli yağmanın öngörüldüğü 149. maddeye baktığımızda, TCK'daki nitelikli unsurların hemen hemen korunduğu, bazı yeni nitelikli unsurların eklendiğini belirleyebiliriz. Örneğin, yağmanın, "konut veya işyerinde" (149/1-d, bu hüküm, bina içinde hırsızlıkla karşılaştırıldığında son derece yerindedir), "suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak", "suç örgütüne yarar sağlamak amacıyla" işlenmesi (149/1-e, f) yeni nitelikli unsurlardır. Burada dikkat çekici husus, TCK'da yer alan "ikiden fazla kimseler" ağırlatıcı nedeninin, "birden fazla kişi tarafından birlikte" şeklinde değişmiş olması, asgari iki kişinin çok failli olarak bu suçu işlemesinin söz konusu nitelikli unsura vücut verecek olmasıdır. Hatırlatmak gerekirse, hırsızlıkta suçun birden fazla fail tarafından birlikte işlenmesi yerine, örgüt kavramı ikame edilmişken, burada bu husus korunmuş, ancak örgüte ilişkin başka nitelikli unsurlara yer verilmiştir.

150. maddenin 1. fıkrasında, suçun ihkaki hak amacıyla işlenmesi durumunda, bileşik suç olan yağma suçu ayrılarak, sadece tehdit veya kasten yaralama suçlarından ceza verilmesi öngörülmüştür. Maddenin 2. fıkrasında, hırsızlık suçuyla paralel bir şekilde, malın değerinin az olması cezada indirim sebebi olarak kabul edilmiş ve haklı olarak, hırsızlık suçunda

olduğu gibi, bunun bir cezasızlık sebebi oluşturması öngörülmemiştir. Ancak, malın değerinin azlığının bu suç açısından indirim nedeni kabul edilmesi, TCK'nun, malın değerinin az olması veya özel tekerrür hallerinde yağma suçundan dolayı cezanın indirilemeyeceğine ilişkin hükmünden (m. 522/son) önemli bir farklılık oluşturmaktadır.

C) Mala zarar verme: Mala zarar verme suçu, 151 ve 152. maddelerde düzenlenmiştir.

151. maddenin 1. fıkrasında yer alan suçun temel şekline ilişkin tanıma bakıldığında, TCK'daki düzenlemeden farklı olarak, mala yönelik "kirlenme" eyleminin de bu suçun kapsamına alındığı görülecektir. Maddenin 2. fıkrasında, TCK m. 521'de ayrı bir suç tipi olarak öngörülen hayvan öldürme veya zarara uğratma suçunun, mala zarar verme suçuyla aynı hükümlere tabi olduğu ifade edilmiştir. TCK'daki düzenlemeden farklı olarak, hayvanlara yönelik söz konusu eylemlerin "haklı bir neden olmaksızın" gerçekleştirilmesi aranarak, suçun hukuka aykırılık unsuruna özellikle dikkat çekilmiş, böylece sanığın kastının bu hususu da kapsamı öngörülmüştür. TCK m. 521/4'te kuş ve kümes hayvanlarına ilişkin cezasızlık durumuna maddede ayrıca yer verilmemiştir.

Mala zarar vermenin nitelikli hallerini ele aldığımızda, TCK'daki nitelikli unsurların korunmuş olduğunu, buna karşılık uygulamadaki yeni ihlal modelleri dikkate alınarak yeni bazı nitelikli unsurlara yer verildiğini görmekteyiz. Örneğin, suçun, "grev ve lokavt halinde işçi

veya işverenin mallarına karşı" (m. 152/1-e), "siyasi partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının mallarına karşı" (m. 152/1-f) işlenmesi, yine maddenin 2. fıkrasında, suçun "toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle" (152/2-b), "radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanarak" (152/2-c) işlenmesi yeni nitelikli unsurlardır. Yine bu kapsamda, 152/1-c'de, dikili ağaç, fidanlar bakımından "Devlet ormanı statüsündeki yerler", Orman Kanunu'ndaki özel düzenleme nedeniyle hariç tutulmuştur.

Belirtmek gerekir ki, hırsızlık ve yağma suçundan ve özellikle TCK'daki düzenlemeden farklı olarak, ika edilen zararın az veya çok olması cezada bir indirim veya artırım sebebi olarak ayrıca düzenlenmemiş, bu husus hâkimin iki sınır arasındaki ceza tayinindeki takdirine bırakılmıştır.

Ç) İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme: Madde 153'te ayrı bir suç tipi olarak öngörülen bu eylemler, TCK'da nası ızzar suçunun nitelikli bir hali olarak düzenlenmiştir (m. 516/3). Tasarıda, bu tip eylemler, ayrı bir suç tipi olmasının yanı sıra, daha ayrıntılı olarak ve buna ilişkin nitelikli unsurlara da yer vermek suretiyle öngörülmüştür. Örneğin, bu gibi yerlerin sadece kirletilmesi daha az bir cezayı gerektirmekteyken, eylemin, ilgili dini inancı benimseyen toplum kesimini tahkir amacıyla işlenmesi halinde ceza artırılmaktadır.

D) Hakkı olmayan yere tecavüz: Tasarının 154. maddesinde öngörülen bu suç tipi, bazı ifade farklılıkları ve ifadelerin sadeleştirilmesi dışında, TCK m. 513'teki düzenlemesiyle hemen hemen aynı içeriğe sahiptir.

E) Güveni kötüye kullanma: 155. maddede düzenlenen güveni kötüye kullanma suçunun temel şekline ilişkin tanım, önemli ve yerinde değişikliklere uğramıştır. Bu noktada ilk göze çarpan hu-

sus, TCK m. 508'den farklı olarak, suçun sınırlı sayıdaki seçimlik hareketli suç niteliğinin ortadan kaldırılması, "zilyedliğin devri amacı dışında tasarrufla bulunma" şeklinde uygulamadaki birçok değişik ihlal modelini kapsayıcı hale getirilmesidir. Zira güveni kötüye kullanma suçunun halihazır düzenlemesinde, tevdi ve teslim amacı dışındaki önemli bazı tasarruflar, maddede sayılan sınırlı sayıdaki hareketler kapsamına girmeyebilmekte ve bunlar, aleyhe örneksene (kıyas) yasağı ve ceza hukukunda dar yorum ilkeleri nedeniyle cezasız kalabilmektedir⁹. Yeni düzenleme bu eksikliği giderecek niteliktedir. Maddede, mevcut seçimlik hareketlerden inkârı ayrıca yer verilmesini, inkârın bir tasarruf olmaması bakımından doğal karşılamak gerekir. Buna karşılık, suçun ön koşulu olarak sadece, "belirli bir şekilde kullanmak üzere zilyedliğin devrinden" söz edilmesi, mevcut düzenlemedeki "iade amacıyla" teslim yer verilmemesi bir eksiklik olarak gözükmektedir. Keza, tipik eylem kapsamında, zilyedliğin devredilen malın yalnızca "iade edilmemesi" şeklindeki hareket, halihazır düzenlemede olduğu gibi⁹ tasarıda da açıkta kalmaktadır. Maddenin 2. fıkrasında suçun nitelikli unsurları düzenlenmiştir. TCK m. 510'daki düzenlemeyle karşılaştırıldığında, suçun, "emanetçi sıfatıyla" tevdi edilmiş ve "teminat olarak verilen" şeyler üze-

rinde işlenmesi şeklindeki nitelikli haller yeni düzenlemede yer verilmediği görülmektedir.

Maddenin, Alt Komisyon tarafından hazırlanan gerekçesinde, bu suça ilişkin önemli açıklamalar dikkat çekmektedir. Her şeyden önce, güveni kötüye kullanma suçunun, mülkiyet hakkı yanında, aradaki sözleşme ilişkisinin sonucu olarak "güven" adlı hukuksal değeri de koruduğunun vurgulanması ve böylece suçun çok hukuki konulu suç olduğunun ifade edilmesi⁹, suçun yorumunda kullanılacak önemli tespitlerdir. Bunun gibi, taşınır malların yanında taşınmaz malların da suçun konusunu oluşturabileceğinin belirtilmesi, konuyla ilgili doktrinsel ve uygulamadaki tartışmaları⁹ giderici niteliktedir. Ancak, gerekçede, suçun, müşterek ve iştirak halinde mülkiyette, maliklerin birbirine karşı işleyemeyeceğine ilişkin tespitte, diğer pay sahiplerince zilyedliği kendisine devredilmiş olan pay sahibi malikin, tek başına malikin yapabileceği bir işlemi yapması ve bunun söz konusu suçu oluşturması gerektiği düşüncesiyle katılmıyoruz⁹.

F) Bedelsiz senedi kullanma: TCK m. 509'da düzenlenen suç tipi, tasarıda m. 156'da düzenlenmiştir. Ancak, 509. maddede yer alan, açığa imzanın kötüye kullanılması suçuna ayrıca yer verilmemiştir. Fakat, güveni kötüye kullanma suçunun, 157. maddede yer alan temel şeklindeki, "devir amacı dışındaki tasarruf" teriminin, açığa imzanın kötüye kullanılmasını da kapsar bir özellik arz ettiğini belirtmek gerekir.

G) Dolandırıcılık: Dolandırıcılık suçu, 157 ila 159. maddeler arasında düzenlenmiş bulunmaktadır. Suçun temel şeklinin öngörüldüğü 157. madde, TCK ile karşılaştırmalı olarak irdelendiğinde, suçun tanımının önemli bir farklılık içermediği, bununla birlikte "hile ve desise" deyimini yerine "hileli davranışlar", "haksız menfaat sağlama" ibaresi yerine, sadece "yarar sağlama" sözcüğünün kullanıldığı saptanabilir. TCK m. 503/2'de

"155. maddede düzenlenen güveni kötüye kullanma suçunun temel şekline ilişkin tanım, önemli ve yerinde değişikliklere uğramıştır."

"Tasarıda, hileli iflas suçunun içeriği ile cezası birlikte düzenlenmiş ve böylece suçun uygulanmasında ortaya çıkan önemli bazı yorum sorunlarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır."

düzenlenen ve eylemin, mağdurda esasen varolan hatadan yararlanılarak işlenmesi durumu, yeni maddede yer almakla birlikte, Alt Komisyon gerekçesindeki konuyla ilgili açıklama dikkate alındığında, suçun ihmali bir hareketle işlenmesi hususunun, bu durumu da esasen kapsamına aldığı anlaşılacaktır.

Suçun nitelikli şekilleri bakımından (m. 158), çok hukuki konulu suçlardan biri olan dolandırıcılığın⁹ güven hukuksal değerine ilişkin yönüne ağırlık veren ve yeni ihlal modellerini içeren birtakım farklı nitelikli unsurların eklendiğini görmekteyiz. Örneğin, suçun, "dini inanç ve duyguların istismar edilmesi" (158/1-a), "bilgi sistemlerinin araç olarak kullanılması" (158/1-f), "basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak" (158/1-g) suretiyle, "tacir veya şirket, kooperatif yöneticileri tarafından faaliyetleri kapsamında" (158/1-h), "serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı duyulan güvenin kötüye kullanılması" suretiyle (158/1-i) işlenmesi yeni nitelikli unsurlardır. Ayrıca, TCK m. 278'de nüfuz ticareti şeklinde ayrı bir suç tipi olarak öngörülen eylemler, 158. maddenin 2. fıkrasında nitelikli bir unsur olarak düzenlenmiştir.

Buna karşılık, TCK m. 504'teki bazı nitelikli unsurlar madde kapsamına alınmamıştır. Örneğin, "yurtdışında iş bulmak, ikamet izni veya vize almak bahanesi" (m. 504/4), "askerlikten kurtarmak bahanesi" (m. 504/6), "kamu yararına çalışan hayır kurumlarının zararına olma" (m. 504/7) gibi nitelikli unsurlara maddede yer verilmemiştir. TCK m. 504/8'de yer alan ve suçun avukatlar, dava vekilleri, vekiller tarafından işlenmesi

hususunu da bu ifadelerle maddede yer almamakla birlikte, m. 158/1-i'deki "serbest meslek sahibi kişiler" şeklindeki ifade bu kişileri de kapsar niteliktedir. Keza, TCK m. 505'te yer alan ehliyetsizleri dolandırma suçu, m. 158/1-c'de "algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanma" şeklinde bir nitelikli unsur olarak hükme bağlanmıştır.

159. maddede, hırsızlık ve yağma suçuna paralel özellikte, ihkakı hakkın, dolandırıcılık suretiyle gerçekleştirilmesi, daha az cezayı gerektiren bir hal olarak düzenlenmiştir. Böylece, mağdurun, borcunu ödememe şeklindeki suça yol açıcı hareketine, fail lehine bir sonuç bağlanmıştır.

H) Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf: TCK m. 511'deki düzenlemeyle karşılaştırıldığında, birtakım ifade farklılıkları dışında, suçun benzer bir biçimde tanımlandığı ifade edilebilir. Ancak, TCK m. 511/son'da, failin, eşyanın sahibinin kim olduğunu bildiğinin ortaya çıkması cezayı ağırlatıcı bir neden olarak öngörülürken, tasarının 160. maddesinde bu hususa yer verilmemiştir.

İ) Hileli iflas: TCK m. 506'da sadece hileli müflisler hakkında belirli bir cezanın hükmedileceği öngörülmekte, ancak hileli müflisin kim olduğu, dolayısıyla suçun içeriği İİK'ya göre belirlenmektedir. İİK'nun ilgili maddeleri ise, bir ceza normu olarak öngörülmediklerinden, suçun uygulanmasında önemli bazı yorum sorunları ortaya çıkmaktadır. Tasarıda, suçun içeriği ile cezası birlikte düzenlenmiş ve böylece bu sorunların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

J) Taksirli iflas: TCK m. 507'de, hileli if-

lasa benzer şekilde, taksirli (taksirathı şeklinde hatalı terimle) müflislerin cezalandırılacağı ifade edilmekle birlikte, suçun içeriğine ilişkin bir belirleme yapılmamaktadır. Suçun içeriği yine İİK'ya göre belirlenmekte ve yukarıda hileli iflasa ilişkin olarak belirtilen sorunlar ortaya çıkmaktadır. Tasarıdaki düzenleme bu haliyle sözü geçen sorunları giderici niteliktedir.

K) Karşılıksız yararlanma: TCK'da 521a ve 521b şeklinde iki maddede düzenlenen karşılıksız yararlanma suçu, Tasarıda 163. maddede düzenlenmiştir. Maddede, TCK'daki düzenlemelerden sadece 521b'deki otomatik aletlerden karşılıksız yararlanma suçu esas alınmış ve uygulamadaki ihlal modelleri göz önüne alınarak daha ayrıntılı bir düzenleme yapılmıştır. Örneğin, TCK'da sadece "otomatik alet"ten söz edilmekle beraber, tasarıda, "otomat", "telefon hatları, frekans, elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli şifresiz yayınlar" da suçun konusu haline getirilmiştir. Buna karşılık, TCK m. 521a'da öngörülen pansiyon, otel gibi ikamet yerleri, lokanta gibi yerler, taksi gibi ulaşım araçlarından karşılıksız yararlanma suçuna yer verilmemiştir. Bu eylemler, dolandırıcılık suçu kapsamında mütalaa edilmektedir.

L) Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi: Bu suç tipi, TCK'da yer almayan, tasarıda yeni suç tiplerinden biridir. Öncelikle bu suç, şirket veya kooperatiflerde görevli belirli kişilere özgü bir suç olup, diğer malvarlığına karşı suçlardan bu yönüyle farklıdır. Bu kişilerin, kamuya yaptıkları beyanlarda ve genel kurula sundukları rapor ve önerilerde, ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte gerçeğe aykırı önemli bilgiler vermeleri veya verdirtmeleri, örneğin gerçeğe aykırı bilançolar yapılması, gerçeğe aykırı kârlardan söz edilmesi suç olarak öngörülmüştür. Bu eylemler sonucu, bir zararın meydana gelmesi şart olmayıp, bu suçla esas itibarıyla şirket ve koope-

ratif idarelerine duyulan güven korunmaktadır.

M) Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi: Bu suça ilişkin düzenleme (m. 165), TCK m. 512'de öngörülen eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklamak suçu ile karşılaştırıldığında, unsurları bakımından çok büyük bir değişikliğin bulunmadığı, ancak daha sade ve basit bir biçimde suçun tanımlandığı söylenebilir. TCK'daki düzenlemede, "kabul etme, saklama, satın alma veya bu hususları tavassut eyleme" suçun eylem unsuru olarak ifade edilirken, tasarıda sadece "satın alma veya kabul etme" eylemine yer verilmiştir. Ayrıca TCK'da "bilerek" ifadesi kullanılarak, kasta özel vurgu yapılırken, tasarıda bu ifade, suçun olası kastla da işlenebileceği gerekçesiyle madde metninden çıkarılmıştır.

Bundan başka, TCK'da suçun itiyat haline getirilmesi, bu suça özgü cezayı artıran bir neden olarak düzenlenirken, tasarıda bu hususa yer verilmemiştir.

N) Bilgi vermeme: Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun bir anlamda tamamlayıcısı olarak öngörülen bu suç da TCK'da yer almayan yeni suç tiplerindedir. Burada, kişi, elde ettiği eşyanın suç mahsulü olduğunu sonradan öğrenmektedir. Ancak bu durumda kendisine bu hususu, yetkili mercilere bildirme yükümlülüğü getirilmekte ve bu yükümlülüğün ihlali "bilgi vermeme suçu" olarak yaptırım altına alınmaktadır.

O) Ortak hükümler: Bu hükümlerden ilki, "Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep" başlığını taşıyan 167. maddedir. Madde, akrabalık dolayısıyla cezasızlık ve cezada indirimi düzenlemekte ve içerik itibarıyla TCK m. 524'e denk gelmektedir. Öncelikle şahsi cezasızlık ve cezada indirim sebebine sahip olan kişiler bakımından bir değişikliğin bulunmadığı ifade edilmelidir. Ancak TCK'da, yağma ve adam kaldırma suçlarının yanı sıra, hakkı olmayan yere tecavüz, nası ızrarın

nitelikli halleri ve hayvan öldürme suçlarını şahsi cezasızlık ve cezada indirim nedeni dışında bırakılırken, tasarıda sadece yağma ve nitelikli halleri kapsam dışı bırakılmıştır.

Ortak hükümlerden ikincisi, "Etkin Pişmanlığı" düzenleyen ve TCK m. 523'e karşılık oluşturan 168. maddedir. Buna göre, maddede sayılan suçlar bakımından, kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin, pişmanlık göstererek malı geri vermesi veya zararı gidermesi indirim nedeni olarak öngörülmüştür. TCK düzenlemesiyle, öncelikle indirimin uygulandığı suçlar bakımından bir karşılaştırma yapıldığında, TCK'dan farklı olarak, bedelsiz senedi kullanma, iflas, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi, kaybolmuş şeyi mal edinme suçlarında bu indirim nedeninin söz konusu olmadığı görülmektedir. Buna karşılık, tasarıda, yağma suçunda da etkin pişmanlık halinde cezada indirim yapılması öngörülmektedir. Kanımızca buna, tasarıda ayrı bir suç olarak düzenlenen ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme suçu da eklenebilir. Bir başka farklılık, TCK'da indirimin, sadece fail tarafından iade ve tazmine ilişkin olması, ancak tasarıda diğer şeriklerin pişmanlık

larının da nazara alınmasıdır.

Bundan başka, TCK'da kovuşturma öncesi aşamadan ayrı olarak, kovuşturma aşamasında, ancak işin mahkemeye gelmesinden önceki dönemde gerçekleşen iade ve tazmine de etki tanınmıştır. Ancak tasarı, "bizzat pişmanlık göstererek" ifadesiyle bu hususun pişmanlık yönüne ağırlık vererek, iade ve tazminin kovuşturmadan önce olmasını aramıştır. Buna karşılık tasarı, mağdurun rızası koşuluyla, "kısmi" iade ve tazmine de aynı etkiyi tanımıştır. Bu husus, tasarıda yer verilen uzlaşma kurumunun bir yansımasıdır.

Ortak hükümlerden sonuncusu, "Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması"nu düzenleyen ve TCK'da karşılığı bulunmayan 169. maddedir. Buna göre, hırsızlık, güveni kötüye kullanma ve dolandırıcılık suçlarıyla sınırlı olarak, yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında genel hükümler bölümünde yer alan ve tüzel kişilere özgü olan güvenlik tedbirlerine de hükmolunacaktır. Kanımızca bu suçlara, m. 166'da düzenlenen şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi suçu da eklenebilir. □

*İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Usul Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

Notlar ve kaynakça

- ① Mağdurun suça yol açması kavramı ve TCK'da buna bağlanan sonuçlar hakkında bkz.; Selman Dursun, "Mağdurun Suça Yol Açması", İÜHFİM., Cilt: LXI, Sayı: 1-2, 2003, s. 1 vd.
- ② Bkz. Kayıhan İçel, Suçların İçtimarı, İstanbul 1972, s. 26.
- ③ Bu ilkeler hakkında geniş bilgi için bkz. Kayıhan İçel, Süheyl Donay, Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Hukuku, Genel Kısım, 1. Kitap, İstanbul, 1999.
- ④ Bu konudaki tartışmalar için bkz.; Selman Dursun, "Emniyeti Suiistimal Suçu", İÜHFİM., Cilt: LVII, Sayı: 1-2, 1999, s. 27 vd.
- ⑤ Güveni kötüye kullanma (emniyeti suiistimal) suçunun, mülkiyet hakkının yanı sıra güven hukuksal değerini de koruduğu görüşü için bkz. Dursun, "Emniyeti Suiistimal Suçu", s. 5 vd.; İzzet Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Ankara 2002, s. 71; Fatih S. Mahmutoğlu, Ekonomik Suçlar Bağlamında Kredi Hukukundan Kaynaklanan Suç ve İdari Suçlar, Ankara 2003, s. 227 vd.
- ⑥ Bkz. Dursun, "Emniyeti Suiistimal Suçu", s. 13-14.
- ⑦ Dursun, "Emniyeti Suiistimal Suçu", s. 15.
- ⑧ Sami Selçuk, Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar, Ankara 1986, s. 7; Somay Tümerkan, Dolandırıcılık Suçu (Karşılıksız Çek Keşidesi Fiilleri), İstanbul 1987, s. 16-17; Özgenç, s. 16; Mahmutoğlu, s. 267.